

XIAOLU GUO

JÁ
JSEM
V
ČÍNA

Xiaolu Guo

JÁ JSEM ČÍNA

© Xiaolu Guo

JÁ JSEM ČÍNA

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2016

Obálka: © Jiří Miňovský - ARBE 2016

Copyright © Xiaolu Guo 2014

ISBN: 978-80-7585-950-1 (pdf)

Xiaolu Guo

JÁ JSEM ČÍNA

PŘEDMLUVA

29. prosince 2011

Nejdražší Mu,

slunce tu neúprosně praží. Svinská nebeská výheň. Připadám si prázdný a obnažený. V duši nemám mimo tvé podoby zholá nic.

Píšu Ti z místa, které Ti zatím nemohu prozradit. Snad až budu v bezpečí, budu Ti moci říct, kde jsem. Netuším, jestli tenhle plán vyjde, ani co si pro mne budoucnost připravila. Jedno je ale jisté: budu se snažit zůstat naživu a na svobodě. Pro Tebe. A ať už se stane cokoli, tyhle myšlenky, kterých jsem se celý život držel, víra, která mne do téhle situace dostala – nemohu se jich vzdát. Musím žít pro ně. Víím, že se znovu setkáme, má láska, ale netuším, jak dlouho to ještě bude trvat. Jednoho dne budeme opět spolu.

Když se teď podívám kolem sebe, zdá se mi naprosto přirozené, že to dopadlo takhle. Možná jsem k tomu celou tu dobu směřoval, jen jsem si to neuvědomoval. Nebo tomu nevěřil. Došlo mi, že mě to tímhle směrem táhlo už od června roku 1989. Víím, že jsme o tom spolu hodně mluvili, ale dnes, pod zimní oblohou, se mi obrazy té noci vypalují do mysli. Ty jsi tehdy stále ještě žila ve svém rodném městě na jihu. Ještě jsme se ani neznali. Ale já tam byl, a řeknu to znovu: přál bych si, aby mě ten den zastřelili. Měl jsem tam zemřít. Měli mě zastřelit a rozdrtit pod pásy tanků.

Pamatuju si noc po masakru. Jen o dvanáct hodin později, o půlnoci, jsem se sám vydal na náměstí Nebeského klidu. Oddíly Lidové osvobozené armády už zatím smyly krev z chodníků. Stany protestních hladovkářů byly strženy a náměstí bylo prázdné a opuštěné, až na všude se povalující smetí – krvavé košile a potrhání šátky studentů. Zblízka bylo vidět, že se krev vplavala mezi dlažební kostky. Stál jsem tam a v duchu si říkal: tohle je naše nejslavnější náměstí. Po tisíce let na něm lidé slavili, válčili a pochodovali. Každý den přes něj přejedou stovky tisíc bicyklů,

přejdou přes něj sta tisíce lidí. Ale teď jsou tito lidé poraženi. Přál jsem si, aby se do dlažby vpíjela i má krev. To by byla alespoň hodnotná smrt. To by bylo hodnotné mládí.

Nejdražší Mu, víš, co tím myslím. Neustále se mi to v mysli vrací. Neustále se mi to vrací kvůli tomu rozkolu, který v sobě nosím i po osmnácti letech, co jsme spolu. Miluji Tě už tolik let – jsi jediná rodina, kterou na světě mám. Ale sama říkáš, že politice nikdy úplně nerozuměla. Tys tam tehdy nebyla. Nemůžeš to pochopit.

Pamatuji si květen 1989, měsíc před krveprolitím. Byl to ten týden, kdy zemřel předseda Chu Jao-pang a já zrovna objevil první čínský překlad „Kvilení“, ten, který jsme čítávali spolu. Všichni studenti Pekingské univerzity se začali obávat budoucnosti. Teď se tomu těžko věří, ale byli jsme z toho bezmála zdrceni. Byl to poslední dobrý čínský vůdce. Vysedávali jsme po kavárnách a diskutovali. Studium jako by rázem přestalo být důležité. Uvažovali jsme, zda je vůbec nějaká naděje? A ten samý týden se v socialistickém Polsku konaly první svobodné volby. Všude na Západě se mluvilo o demokracii jako protikladu komunismu. Ale Číny se to nedotýkalo. Nic se nezmění. To jsme věděli. Bylo mi teprve sedmnáct, ale už jsem si připadal jako stařec, smutný a bez naděje. Kde byla moje víra? A kuráž a síla na to něco dokázat v politice? Ale pak jsem si řekl, na politiku zapomeň, v tomhle marastu ještě existuje jedna dobrá věc. Byla to samozřejmě ta kapela. Právě jsem založil svou první kapelu. Tu, kterou sis tak oblíbila. A dobře víš, co to pro mě tenkrát znamenalo – chtěl jsem nové století začít hudbou – první čínskou rokenrolovou skupinou. A tak jsem to taky bral: raději budu kytarou prorážet ušní bubínky než bojovat na barikádách.

Toho června, kdy začal studentský protest na Náměstí, jsem byl tudíž vášnivě zamilován do rokenrolu. Zdá se mi, že jsem se už tenkrát rozhodl, že hudební revoluce je lepší než přímá akce. A mezitím moji spolužáci protestovali a drželi hladovku. Třetího června, poté, co jsem strávil dvě hodiny na náměstí a mával transparenty a vlajkami, mne, musím přiznat, přepadla únava. Vyprávěl jsem Ti o téhle únavě někdy, Mu? Sám jsem se vrátil na

kampus. Měl jsem zůstat. Měla to být moje akce. Je to, jako by se nejdůležitější moment mého života odehrál beze mne.

V noci toho osudového dne jsem zůstal na opuštěné ubytovně, poslouchal Sex Pistols a přemýšlel o hudbě, své hudbě. Budova byla úplně vylidněná. Prázdnými chodbami se sem a tam proháněl divoký vítr a mrazil mne do morku kostí. Posadil jsem se na postel a začal si pohrávat se svou starou kytarou. Potřebovala nové struny. Ladění bylo v hajzlu a zesilovači chyběly dva ventily. I přesto, s tím šíleným větrem, který mi běhal po zádech, jsem napsal první verše pro „Dlouhý pochod do temnoty“: „Sestřičko, pojď se mnou ulicí, dlouhá cesta nás čeká...“

Píseň jsem tenkrát nedokončil a dobře víš, že mi to trvalo ještě několik let, několik let psaní jiných písní. Ale bylo to první semínko. Vím, že chvíle, kdy jsem začal psát, byl ten moment, kdy jsem se já, Kublaj Ťien, takzvaný „punkový hudebník“, narodil. Ale čím jsem se stal, když jsem vyrostl, Mu? K čemu ten život dospěl? Tenhle život, hudba či umění? Odpovíš: je to přece důležité, umění může přežít navždy. Ale nemohu s Tebou souhlasit. Měl jsem zemřít tam na té dlažbě roku 89. To by možná byl způsob, jak přežít navždy. Nebo alespoň zemřít pro pravdu.

MUSÍM UŽ KONČIT, má nejdražší. Čeká na mne letadlo, co mne odnese pryč. Věřím, že brzy budeme spolu v objetí.

Tvá láska,

Ťien

JEDNA/ IONA

谁谓河广，一叶杭之。
谁谓宋远，跣予望之。

*šuej wej che kuang, i je chang c',
šuej wej sung jüan, č'jü wang č'*

*Kdo říká, že řeka je široká?
Se svazkem rákosů ji můžu překlenout.
Kdo říká, že království Písně je vzdálené?
Na špičkách na něj dohlédnu.*

(Kniha písní 1000-700 před Kristem)

1 LONDÝN, DUBEN 2013

Londýn je příboj, pomalý výbuch neustále pohazující vším, co mu přijde do cesty, lidmi i věcmi, nikdy je nenechá spočinout. Každé zákoutí bzučí či se chvěje ozvěnou toho bzučení, které zároveň odpuzuje i láká. Dokonce i barvy a pachy se valí jako příboj. Tenhle sžíravý zvuk se odráží i od ocelových pastí plotů těch zdánlivě poklidných zelenošedých parků v Hackney. City je utopeno, nakaženo jeho prosakující energií a dále na východ podél vody jsou intenzitou zvuku poskvrněny i celé Docklands a Limehouse a jejich pseudo-benátské fasády. A dál a dál směrem od centra, New Cross, Shepherd's Bush, Kilburn, Kensal Rise, kde ve zčernalých ulicích přízračně bledá mládež venčí nevrlé psíky s prasečím obličejem, tam všude zní totéž bzučení, to všechno se chvěje energií jediného pomalého výbuchu.

Nedaleko Islingtonu, v těsném dvoupokojovém bytě, jsou vlny bzučícího příboje už jen sotva slyšet. Tady si střední třída našla svůj kout a mladá žena jménem Iona Kirkpatricková svůj domov. I kdyby jen dočasně.

Iona je černovláska s modrýma očima. Vstává z postele, a zatímco se klube další londýnský den, pokládá bosé nohy na dřevěnou podlahu. Na nahé tělo si obleče černou podprsenku. Přesune se k oknu, otevře jej a nechá zatuchlý vzduch předešlé noci odvanout pryč. Zhluboka se nadechne a zadívá se na linku, kterou zanechalo letadlo na ranní obloze.

Za ní, v zšřelém bytě, se obléká bezejmenný muž. Natahuje si košili a kalhoty. Pozoruje Ionina nahá záda, její chlapecký zadek a její vyhublé, ale pevné obrysy. Je z něj cítit určitá nejistota. Iona mu nenabídla, aby zůstal na snídani, nepozvala ho ani na obyčejnou ranní kávu. Co se probudili, nenabídla mu vůbec nic. A přitom včera byla tak štědrá tím, jak mu zcela poskytla své tělo.

„Nezajdeme někdy na kafe?“ zeptá se a nechá otázku viset ve vzduchu, jako by chtěl ještě něco dodat.

„Ne,“ zavrtí hlavou, aniž by se na něj otočila. „Mám moc práce.“

Pozoruje ji, jak si obléká černé hedvábné kalhotky, a vybaví si, jak jí je předchozí noci svlékal. Stála u psacího stolu s rukama nad hlavou jako vzdávající se voják. A teď je úplně odcizená. Když si obléká kabátek pyžama, ani na něj nepohlédne.

„Takže, víš kde jsi,“ řekne mu sice slušně, ale stroze. „Nemusím s tebou dolů, že ne?“ zapne si vršek pyžama, ale nohy nechá holé.

„Zvládnou to,“ odvětlí. A po chvíli dodá. „Kdy se můžeme zase vidět?“

Tentokrát se na něj již otočí. V očích odmítnutí. Pokrčí rameny a mírně mu naznačí „ne“.

Bezejmenný muž ji políbí na rozloučenou a odejde. Slyší, jak se zvuk jeho kroků zlehka dopadajících na koberec pomalu vzdaluje. Až nakonec za ním zaklapnou dveře.

Iona stojí u okna nad ranní dopravou a pozoruje ho, jak mizí v davu na dlážděné ulici. Místnost je stále cítit sexem a zdá se, že ji to mírně překvapuje. Cítí ho z povlečení i sama ze sebe. Na polštáři se povalují vlasy a postel je prodchnutá vůní, ne její. Strhá povlečení a nacpe celou tu zamotanou horu do pračky. Necelou hodinu, pomyslí si, ani ne hodinu a už si jeho vůni nebude pamatovat. A zanedlouho bude i jakákoli vzpomínka na jeho obličej zcela smyta z její paměti.

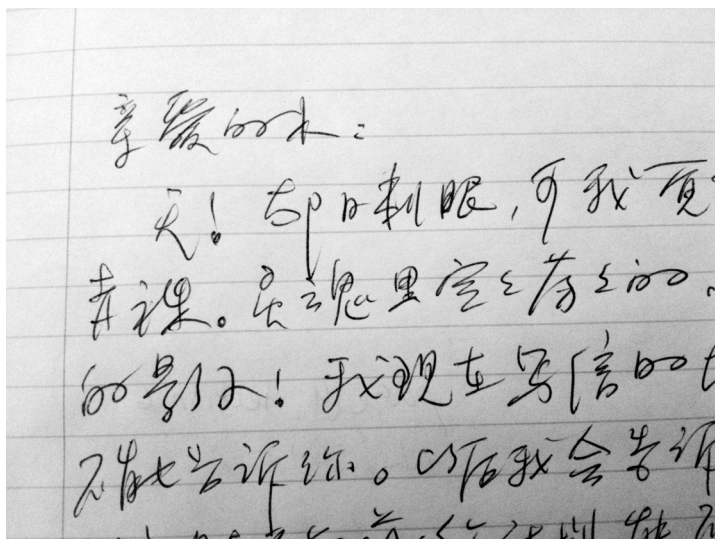
V koupelně si svlékne pyžamo i prádlo. Stoupne si pod sprchu a nechá si vodu dopadat na vlasy. Zaplaví ji známá úleva. Chtíč a špína, které jí předchozí noci pošpinily bledou kůži, jsou smyty a odneseny do potrubí, kde se smísí s ostatním odpadem a započnou tak svou cestu skrze nespočetné kanály Londýna, až svou pout' zakončí v bahnitě Temži.

2 LONDÝN, DUBEN 2013

Pro Ionu existují dva způsoby, jak se otevřít světu. Jedním z nich je sex. Jediné, co jí stačí, aby se znovu navrátila do života, je ten drobný závan rozhodnutí. Rozhodnutí odejít z baru s cizím mužem a jít k němu. Baví ji vstupovat v černočerné tmě do nových světů. Další den jí bude lehké.

Její druhý svět se projevuje skrze slova. Nořit se do slov, nechat si je proudit v mysli, jí umožňuje znovu získat něco z jejího života. Možná právě tohle, spíše než cokoli jiného, jí dovoluje se zapojit. Když byla v pubertě, málem se ukousala nudou na malém, skotském, převážně ovce obydlím ostrově, až zatoužila po cizích slovech. Po neznámých zvucích, neslyšených slabikách, podivuhodných znacích. Studium jazyků ji pohltilo. Nacpala se jimi k prasknutí a vydala se na univerzitu pro další. Třeba jí cizí jazyk poskytne vysvobození. Ve škole si z ní kvůli její podobě s Winonou Ryder vždy utahovali, že by se měla dát na herectví, ale stydlivá Iona se jako herečka rozhodně neviděla. Ukryla se mezi svá slova.

Zvuk ranního shonu z ulice se vzdá až k jejímu oknu, Iona setřese letargii i vzpomínky na dotek muže před pouhými hodinami. Uvaří si šálek čaje a posadí se ke stolu, na kterém vedle tlustého anglicko-čínského slovníku leží štos ofocených čínských dokumentů. Prolistuje papíry. Něco z toho jsou zřejmě dopisy, něco jen papíry popsané sotva čitelnými čínskými znaky. Náhodně vytáhne jeden list. Je to skoro naškrábané, pomyslí si. Tohle bude těžší, než jsem si myslela. Pustí se do prvního dopisu na vrchu hromádky.

Nejdražší Mu,

slunce tu neúprosně praží. Svinská nebeská výheň. Připadám si prázdný a obnažený. V duši nemám mimo Tvé podoby zhola nic.

Píšu Ti z místa, které Ti zatím nemohu prozradit. Snad až budu v bezpečí, budu Ti moci říct, kde jsem...

Před několika týdnů obdržela Iona e-mail od vydavatele, se kterým nikdy dříve nespolupracovala. Měli zájem o překlad několika čínských dopisů a deníků – téhle různorodé hromádky na jejím stole. Neplatili špatně; většina ostatních překladatelských zakázek byla těžká nuda: obchodní nebo právnícké dokumenty, jen zřídka literární dílo. Iona nevyžadovala nic dalšího: žádné informace, žádný kontext. Vzpomínala na klid po promoci, jako by žila jen z minuty na minutu, bez plánu, bez vidiny budoucnosti, pouze s pěti tisíci čínských znaků uvězněnými v hlavě, snažícími se dostat ven.

Dlouhými jemnými prsty zvedne tužku a může začít. Jenže stránky se zdají být celé zmatené. Některé nejsou datované, jiné jsou čitelné jen zpola kvůli tmavě černým flekům z kopírky.

Vzhledem k tomu, jak byly stránky pomíchané bez jakéhokoli řádu, bylo evidentní, že člověk, který původní dokumenty ofocoval, čínsky neuměl. Jak tak listuje složkou, napadá ji, jak se asi vydavatel k textům dostal. Některé z dopisů a deníku se zdají být velmi staré, jiné novější. Překlenují rozmezí skoro dvaceti let – na některých jsou tmavé skvrny od mastných prstů, fleky a kaňky od inkoustu a na několika místech jsou znaky rozpité, jako by na ně někdo něco vylil, či je zmáčel slzami. Vydavatel z nakladatelství Applegate Books jí těžký svazek poslal poštou pouze se zběžnou poznámkou, že se materiály týkají slavného čínského hudebníka. „Potřebujeme alespoň nějakou představu o tom, co přesně jsme získali,“ napsala jí redaktorka, „Myslíme si, že by to mohlo být opravdu zajímavé, ale bez překladu si nemůžeme být jistí.“ Na nedávném večírku nakladatelství, kde se Iona výjimečně ukázala, byť se zdržela jen na dva drinky a stejně se většinu času držela stranou – měla příliš dlouhou sukni a příliš intenzivní témata rozhovoru – zaslechla redaktorku, jak prohlašuje „dříve jsme vydávali životopisy významných osobností, jako je třeba dalajláma, ale dnes se o významné osobnosti už nikdo nezajímá. Více teď táhnou okrajové postavy, obzvlášť pokud jsou nějak spojené s velkými událostmi.“

Na prvním z dopisů je oficiálně vypadající hlavička. Píše se tam „Peking 1540, detenční centrum občanské kriminality“ a adresa – místo, které jí nic neříká. Vyhledá ho na Google maps. Šipka skončí uprostřed šedé krajiny velkých silnic v temném okolí okraje Pekingu. Pokusí si představit bezútěšnost takového místa – šedé budovy, šedé ulice. Sklopí zrak zpět k rozházenému rukopisu a pustí se do čtení.

listopadu 2011

Drahá Mu,

už to nevydržím. Dny mi plynou k uzoufání pomalu. Z okna přichází tak málo světla a společnost mi dělájí pouze strohé a chladné vězeňské zdi. Jak se mám zabavit, abych se úplně nezbláznil? Uvnitř temné jeskyně téhle cely si budují zdi našeho

malého bytu – našeho malého domova, kam prýští teplé odpolední světlo na povadlé květiny, a my stojíme na balkóně obráceném směrem ke vzdálené Voňavé hoře a posloucháme pirátské kopie zahraničních CD, které jsme si kupovali na trhu – uklidňuje mne na to vzpomínat.

Vím, že mne nemůžeš navštívit, ale přál bych si, abys mi psala. Tvé mlčení od chvíle, kdy jsem Ti ukázal svůj manifest, je k nesnesení. Jak můžeš tvrdit, že nevěříš v to, co jsem sepsal? Bude znít přehnaně, když řeknu, že to, že nevěříš v můj manifest, znamená, že nevěříš ve mne? Mně to tak nepřipadá, ačkoli se mi můžeš vysmívat, že jsem příliš naivní, příliš idealistický. Pro mne jsou umění, politika i láska nerozlučně spojené. Vidělas, jak jsem celé ty roky žil – tohle není nic nového. Už je to skoro dvacet let, co jsem napsal svou první píseň, Mu! Dvacet let je půlka života. Půlka životů nás obou a celou tu dobu jsem Tě znal. A celou tu dobu jsi Ty znala mne. Žila jsi se mnou. Přijalas mne tím, žeš mne milovala. V čem je to teď jiné?

Jaký manifest? – napadne Ionu. Odloží tužku a znovu si přečte, co přeložila. Hlas textu je našťvaný. I jeho rukopis je našťvaný: hrot tlačí hluboko do papíru; jsou tam škrtance a opakování. A kdo to je, ta Mu? Iona vyhlédne z okna. Nebe ještě více zbělelo, jako kdyby ze spěchajícího davu pod sebou vysávalo všechnu energii.

Řeknu to znovu, i když to možná nechceš slyšet. Já Tě znám a vím, že mi rozumíš. Neexistuje umění bez politické angažovanosti. Veškeré umění je angažované. To přeci víš – Mu, prosím Tě, Ty tohle všechno víš, proč jsi mne takhle odrázla? Vždyť jsme o tom mluvili. Dobře jsi věděla, že to prohlášení budu na koncertě rozdávat. Měl jsem pocit, že se dusím. Oba jsme věděli, že to může dopadnout takhle. A i teď, kdy se mi po Tobě stýská, si myslím, že to stálo za to.

Až budeš v posteli, představ si, že Tě mé paže objímají. Má ženo, víš, že Tě miluju.

Tvůj pekingský muž,

Ťien

3 LINCOLNSHIRE, LEDEN 2012

Čínský muž sedí u stolu a v ruce drží rozbité kuličkové pero. Povrch stolu je hustě poškrábaný, označkováný každým, kdo u něj kdy předtím seděl. Když otevře diář, listy se sypou ven, a on se pokouší zaznamenat posledních několik týdnů. Ale je malátný. Možná je to pořád ještě únava ze změny časových pásem, nebo je dezorientovaný. Tupě zírá skrze okno na dub, jehož pokroucené větve se zdají natahovat do mračny pokrytého nebe stejně jako jeho myšlenky. Stará zahrada pod starým nebem. Stará kůže na starém těle. Stará, Anglie je stará, zamumlá si pro sebe. Jeho jedinou upomínkou na Čínu jsou dvě malé třešně schovávající se pod korunou obrovitého dubu. Má pocit, že mu v téhle přetopené místnosti víčka sama padají únavou a hlavu má plnou k prasknutí. Možná je to prášky na spaní, které mu předepsali. Nebo slovy, slovy, slovy, která na něj sestřičky srší v jazyce, jemuž úplně nerozumí i přes to všechno, co se naučil na univerzitě. Jejich podrážděné tváře se stahují, kdykoli na ně upře svůj prázdný, smutný pohled.

Jak tak pozoruje podivíny kolem sebe, musí neustále přemýšlet o oddělení, na němž je umístěn – oddělení Florence Nightingaleové. Všichni v jednotných pruhovaných pyžamech, buď v bolestech, nebo zcela lhostejní, ale všichni nějakým způsobem trpící. Proč to prostě nenazvou tím, čím to je: „nápravná nemocnice pro šílené osoby“, jak by to udělali v Číně? Nedokáže pochopit všechny ty vrstvy neporozumění kolem sebe.

Znovu se zadívá na desku stolu, mysl mu bouří myšlenkami na nedávné události. Bělavá šed' všude kolem je otupující. Ta potupa, když se před několika dny doktor vyjádřil o jeho hraniční osobnosti a schizoafektivní poruše. Nedokázal odpovědět. Byl zcela netečný, neschopný cokoli namítnout či vysvětlit, co je vlastně špatně.

Každou noc zírá na svou omláčenou kytaru, kterou si sem přivezl až z Číny; od chvíle, kdy sem dorazil, se jejích strun sotva dotkl. Na těle je nová rýha od potyčky a pranice na koncertě. Drsné, horké dlaně, které ho popadly a odvěkly z pódia, kde mu světlo reflektorů spalovalo tvář. Ještě týdný poté si tento den nepustil do mysli. Kytara na něj mlčky hledí, skoro jako by ho odsuzovala. Ale nemůže se na ni podívat, aniž by se mu vyjevil obličej čínské dívky, vzhlížející k němu z přední řady davu, obličej obrácený na něj, plný a světlý – jediný klidný bod v podzemním doupěti šílenství.

Pak si vzpomene na ty vzácné dny, které se snažil ušetřit a strávit o samotě, daleko od svých kamarádů z kapely, a pokoušel se napsat písničku na památku své dávno zesnulé matky. Pamatuje si, jak jako malé dítě stál před matčíným hrobem a plakal vzteky a naprostým zmatením. Teď se dny o samotě zdají být běžnou součástí života.

Zničehonic protne vzduch zvuk tříštění jako šílený skřek ptáka uvězněného v pokoji. Ťiena to vytrhlo ze spánku. Probral se v knihovně pro pacienty. Ostatní chovanci jsou zabraní do sudoku a křížovek. Je sice vzhůru, ale končetiny má sevřené únavou. Mysl mu posedly až halucinační představy o jeho oblíbené „mala“ vepřovo-hovězí nudlové polévce s extra porcí sečuánských chilli papriček. Horká pára polévky se vznáší přímo před jeho tváří. V jeho vzpomínkách je Čína stále ještě zcela živá. Není to tak dlouho: cítí ji na jazyku. Cítí zatuchlý, ostrý pach pekingských uliček i lehké štípnutí v nose, jak se cestou kolem stánků na trhu chilli mísí se vzduchem. Vyčkává. Tělo otupělé a těžké.

Je pozdní večer. Pohlédne na šeřící se nebe a hledá známé hvězdy. Dokáže rozpoznat velký vůz, jen zlehka zacloněný mraky. Lány pustého nebe. A pak spatří kometu, řítící se k tmavému horizontu. Jen se mihne kolem. Téměř nepostřehnutelná. Jak očima sleduje trasu hořícího prachu za kometou, má pocit, že jeho tělo je kometa letící modrou temnotou, od narození přestupného roku 1972, kdy se Čína stále zmítala v porodních bolestech kulturní

revoluce. Najednou byl tady, přistál do napůl mongolské, napůl pekingské rodiny. A teď sem kometa přiletěla, do tišin podmáčeného předměstí druhořadého města země dávno zašlé slávy. Muselo to být jeho původem, přemítá, něco v roce krysy, co ho, po nevyzpytatelné cestě, dovedlo až sem. Vylezl z matčiny dělohy a krysa se rozběhla. Podle toho, co říkali jeho prarodiče, když coby vrískající spratek na pekingské ženské klinice číslo 8 s pupeční šňůrou téměř dusící jeho vzlyky vylezl ven, nalézala se jeho rodina uprostřed Maova šílenství, předsedovy poslední ideologické války proti strašáku imperialismu a buržoazní nákaze lidové revoluce. Krysa zcela bez pochyb nesouhlasně syčela, když ho babička odvedla ke starému věštci v pekingském parku Nebeské brány. Bělovousý muž rozevřel dítěti dlaň, pár vteřin ji studoval a pak oznámil: „Jeho osudem plují mračna, ale jeho energie je silnější než mraky. Zvítězí, pokud přemůže vlastní svéhlavost.“ Ťienova babička těm slovům zcela neporozuměla, ale to už se dětská dlaň vytrhla z její ruky a pokusila se utéct do parných ulic Pekingů. Krysí chlapec vyrůstal v době indoktrinace. Krmili ho mlékem ideologie: marxismus s leninismem interpretovaný skrze maoismus. A když mu bylo osm, bylo z něj už robustní, divoké dítě, chrlicí slogany strany na vlajkami ověšeném pódiu, pod paží dřevěnou pistolí, na krku červený šátek, jako by vypadal přímo ze socrealistické malby. Ale jeho věrnost nevydržela dlouho: puberta odeslala jeho kroky na opačný břeh.

Teď, pod nízkým nebem chladné anglické noci, za zvuků vzdálené midlandské dopravy, se mu minulost zdá jako dohasínající uhlíky. Jako kdyby mu v mysli potichu hrálo stínové divadlo. Kolem projde sestřička a mumlá si něco tím stále ještě nepovědomým jazykem; uvědomí si, kde je. Je pozdě, půl jedenácté v noci. Pomalu se vydává do pokoje, který sdílí s dalšími pacienty. Spolkne prášek na spaní, který mu nechali v plastovém kelímku na nočním stolku. Sedne si na postel, zdvihne svou omláčenou kytaru a zlehka hladí hmatník. Kytara má ze strany několik znaků. Ačkoli už jsou velmi poškrábané, Ťien je stále přečte:

资本主义清道夫 — *Tento stroj zabíjí kapitalisty.*

Jeho prsty nahmatají známé akordy, které stále rezonují s energickým srdcem krysího chlapce. Rozezní strunu. Zvuk se táhne tichou nocí. Jeden z jeho spolunocležníků se náhle vzbudí, otočí hlavu a tupě na Ťiena zírá. Ten si po chvíli povzdychne a kytaru odloží. Položí hlavu na studený polštář, dívá se na šedivý strop a vstřebává temnotu kolem sebe. Spánek přichází až se svítáním. Probudí se s jedinou palčivou myšlenkou: musím se odsud dostat. Jakýmkoli způsobem. A tak začne odshora.

4 LINCOLNSHIRE, ÚNOR 2012

Kublaj Ťien
Psychiatrická léčebna Lincolnshire
2 Brocklehurst Crescent
Grantham NG31

Královna
Buckinghamský palác
Londýn SW1A 1AA, UK

Nejdražší královno,
jmenuji se Kublaj Ťien, ale většinou mi říkají jen Ťien – znamená to silný a vitální. Píši Vám z blázince v Lincolnshiru. Jsem si jist, že svá anglická města znáte stejně dobře jako své boty, stejně jako víte, kolik máte prstů u nohou, takže víte i to, že odsud pochází lady Thatcherová. Mohla byste si myslet, že nejsem přičetný, stejně jako lidé v tomto blázinci. Ale přísahám Vám, že v tuto chvíli jsem tu ze všech nejpričetnější a nejvíce při smyslech.

Jsem přesvědčen, že rozumíte spravedlnosti světa. Myslím, že tak mocná osoba, jako jste Vy, mi opravdu může pomoci. V Číně se říká: když můžete mluvit se šéfem, nemluvte se šéfovou sekretářkou. A pokud můžete mluvit s šéfovou manželkou, nepotřebujete mluvit se šéfem. Tudiž, drahá královno, to Vy jste ta šéfová, ta nejvyšší postavená!

Celý život jsem žil v Číně. Tedy, do doby před několika týdny. Do Londýna jsem dorazil koncem prosince a skončil jsem ve vlhkém, těsném bytě kousek od stanice Mile End. Trávit celé dny na plesnivém koberci bylo poměrně depresivní, ale nebylo to nic proti tomu, co přišlo poté. Jednoho rána, když jsem v přízemí snídal dva masné párky, jsem narazil na dopis z britského ministerstva vnitra oznamující, že zamítli mou žádost o azyl. Spolkl jsem druhý párek a rozhodl se, že se budu bránit. Potřeboval jsem sehnat dva tisíce liber na odvolání a navíc spoustu dalších

dokumentů, které nemám. Toho dne jsem úplně zešilel a začal křičet na všechny, kdo se pokoušeli se mnou mluvit. Pak mi během noci vyhlásil válku můj žaludek, ostré bolesti ve vnitřnostech. Drahá královno, tohle Vás možná vůbec nebude zajímat, ale už jako dítě jsem měl špatné trávení, což je přesně to, nač trpěl Fidel Castro celý svůj život. Špatná, zamotaná střeva mi pulsovala a bublala. Myslel jsem si, že té noci umřu.

Ale neumřel jsem. Dalšího rána mne někdo odvezl do nemocnice. A po celkové prohlídce mi doktor řekl, že se zažíváním mám vše v pořádku, ale možná to nemám v pořádku v hlavě. Proklet jsem jeho matku, babičku i prastrýce. Okamžitě mne poslal k dalšímu lékaři, který se specializuje na mozek, ale ne na tělo. Byl jsem tak naštvaný a netrpělivý, že jsem doktora praštil do obličeje a rozbil mu brýle.

Hned nato mne popadli tři chlapi z ochranky a nacpali mne do dodávky. O dvě hodiny později jsem se ocitl na jakémsi ošklivém předměstí s ovce na polích. Dorazil jsem do opuštěného města, které vypadalo jako pečovatelský rezort pro důchodce, a o pár hodin později jsem zjistil, že je to psychiatrická léčebna! Požádali mne, abych se svlékl a navlékl si předpisové pružované pyžamo. Řekli mi, že bych měl odpočívat v pokoji bez oken. „Odpočívat? Proč odpočívat?“ křičel jsem na ně, ale nikdo se nenamáhal mi odpovědět. Dalšího rána si mne do ordinace zavolal místní psychiatr a oznámil mi, že nejsem ve stavu odejít. „Bude pro vás nejlepší, když zůstanete tady,“ prohlásil. Hádal jsem se s ním a vysvětloval, že je to nedorozumění; slepě mě naložili do dodávky a odvezli mě do blázince jako prase na porážku. Tvrdil ale, že takhle se po příjezdu brání všichni pacienti. „Brzy si zvyknete,“ poplácal mne po rameni, jako kdybych byl nějaký jeho vzdálený bratranec.

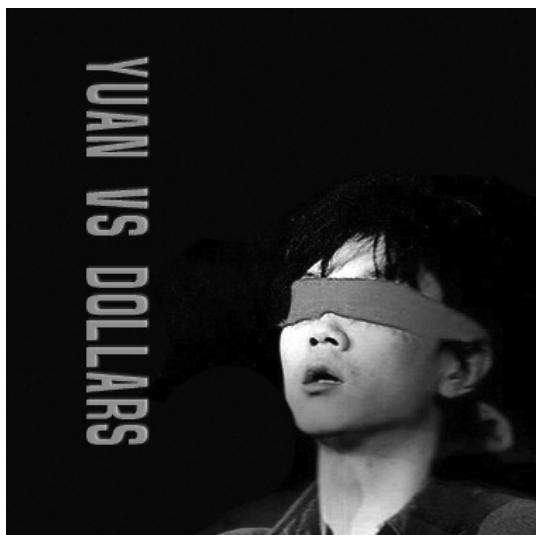
Drahá královno, dovolte mi, abych mluvil na rovinu – proč Vám píši? Potřebuji v téhle zemi pomoc. Možná si myslíte, že jsem potíživista. Ale nejsem. Vyrosl jsem v Pekingu. Ve městě rigidní ideologie. Tam začaly mé problémy. V Pekingu jsem byl punkový hudebník. Musím Vám nejprve vysvětlit, že čínský punk je hodně odlišný od toho vašeho. Mohla byste si myslet, že nejsme slušní, že nadáváme, pliveme kolem sebe, zapalujeme kytary a na pódiu si z džínů vytahujeme genitálie. Ale ne, takoví vůbec nejsme. Jsme

disciplinovaní, dobře vzdělaní a zpíváme o politice a umění. Není však ale vždy jednoduché bouřit se proti vládě. Myslím, že by se Vám má hudba mohla líbit, proto přikládám naše nejslavnější album s hlavní písní „Dlouhý pochod do temnoty“.

Omluvte mou mnohomluvnost, ale opravdu doufám, že mne odsud dostanete.

S úctou,

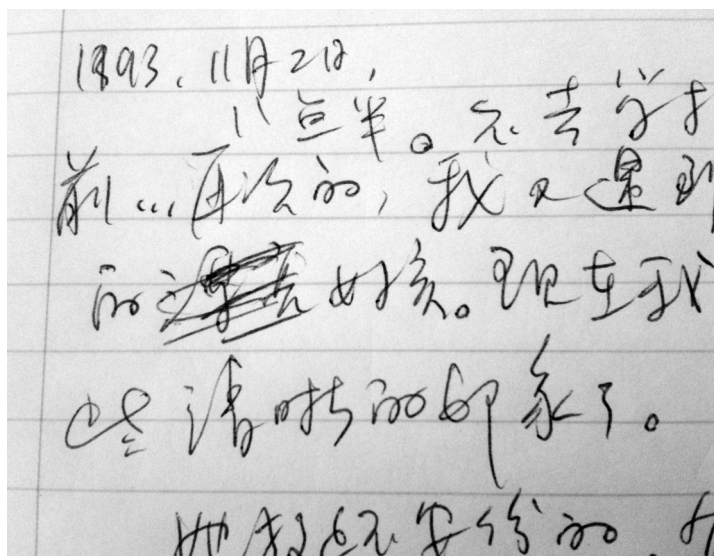
Kublaj Ťien

5 LONDÝN, DUBEN 2013

Iona pije už třetí kafe. Jako obvykle, sotva za celý den cokoli snědla. Má ráda ten pocit v žaludku, když „jede na prázdkno“. Často se zapomíná najíst. Sestra jí jednou řekla, že má poruchu příjmu potravy. Je nepochybné, že v jejím životě zaujímá jídlo, stejně jako muži, poměrně komplikovanou pozici.

Ted' žije z potěšení z četby těchto čínských textů. Jako jeptiška ve své kobce studuje drahocenné iluminované texty, pracuje Iona na ofocených listech deníku. Rukopis vypadá podobně jako písmo na dopisech, které překládala před pár dny – chaotické, mužné, s rozmáchlými tahy a naléhavou kaligrafií. Deník musel psát tentýž muž, pomyslela si Iona. Pomalu ťuká do klávesnice svůj překlad.

Je půl deváté ráno a dnes nejdu na přednášky. Před několika hodinami jsem se znovu potkal s tou dívkou, co má tvář jako lunu. Cítím, že teď o ní mám jasnější představu. Vyzařuje nervózní energii jako malý kanárek stojící na kraji sopky, která chrlí horkou páru. Má v sobě určitou tvrdost, která mě k ní přitahuje, ale zároveň je křehká jako drobounké ptáče. Zní to bláznivě – sotva ji znám! – ale mám dojem, že když se zadívám do jejích temných, pod ofinou schovaných očí, dokážu vycítit její náladu, jako by mi mořské vlny narážely do hrudi. Chtěl jsem ji někam pozvat už před pár týdny, když jsme se poprvé setkali na volejbalovém utkání, ale měli jsme tolik zkoušek s kapelou, že jsem neměl kdy. Vidám ji ve třídě a na přednáškách, jak se na mě pokradmu dívá a pak rychle uhne pohledem – svěží, drobná, kouše si spodní ret, nedívá se mi do očí, připomíná mi osamělou květinu, která se bojí větru.

Včerejší noci jsme ale spolu mluvili jinak. Bylo to na tom koncertě, na nějž jsme se s kapelou tolik připravovali. Ještě teď mě bolí prsty. V prostoru bylo přinejmenším dvě stě fanoušků, a to se tam vejde jen osmdesát lidí. Zvuk byl mizerný, ale hráli jsme tak nahlas, jak jen to šlo. Poddali jsme se tomu a zdálo se, že to všechno báječně zapadá do sebe. Náhle se stala středobodem ona.

Od teď dělím svůj život na Před-ní a Po-ní. Zakořenila ve mně. Stala se plamenem, který ve mně plápolá. Dnešní noci mi prozradila, že se líbala jen jednou v životě, když jí bylo patnáct, s klukem, kterého znala z vesnice, kde vyrůstala. A podruhé teď se mnou! První dospělý muž v jejím životě. Dnes v noci se stala mým ohněm a já jejím. Kapela hrála pod nevkusnými, osmdesátkovými otáčivými disko světly a reflektory mi blikaly do očí. Stála a poskakovala přímo před pódiem. Barevná neonová světla se odrážela od jejích bílých šatů. Zpíval jsem rychle a ze všech sil, po tváři mi tekl pot a prsty se mi spojily s kytarou a hudbou. Pak jsem pohlédl dolů a uviděl jsem ji, jak ke mně vzhlíží svými velkýma černýma kulatýma očima. Byly to

ty nejzářivější oči z celého pole očí přede mnou. Zdálo se mi, že se třpytí uprostřed kouřového oparu. Je to sice rockové klišé, ale nikdo by ho neodmítl. Stál jsem uprostřed pódia, po mé pravé straně hrál Raohao na basovou kytaru a po mé levé Yawnu na elektrickou a za mnou Sunxin na bicí. Křičel jsem a vyl. A ona byla přímo v přední řadě, zpívala spolu s davem a pohazovala lesklými, tmavými vlasy. Zdálo se mi dokonce, že v tom oblaku hluku slyším její vysoký dívčí hlas. Jedna vlnka ve zpěněném moři a středem té bouře jsem byl já.

Zničehonic protne Ionin klid ostrý zvuk. Rozhlédne se; na stole nahlas zvoní telefon a vibrace bzučivě rezonují na dřevu. V ruce má stále ofoceně listy deníku čínského muže. Sklopí oči zpět ke stránce a snaží se zvuk ignorovat. Ale je vytrvalý a jen co volající zavěsí, hned to zkouší znovu.

„Ano?“

„Iono? Volám nevhod?“ V matčině hlase je slyšet zaváhání.

„Mami, já pracuju.“

„Aha, no to je překvapení. Jasně, v pořádku, miláčku.“

„Co se děje? Je všechno v pořádku?“ ptá se Iona netrpělivě.

„Jistě, všechno je fajn, zlato. Ale nějak nám nefunguje přístroj na dojení a včera zemřelo jedno z loňských telat. Byla jsem na zahradě, ale je taková zima, že jsem se musela vrátit se zahřát do kuchyně. Tak jsem si říkala, že ti zavolám, než se uvaří voda na čaj.“

„No tohle, to mě moc mrzí,“ Iona odpovídá spěšně a ne-soustředěně. „Poslyš mami, mohla bych ti zavolat za chvíli? Teď mám zrovna něco rozdělaného...“ zarazí se a na druhé straně je pouze ticho. „Moc se omlouvám, mami, já jen, že...“

„To je v pořádku, miláčku. Měj se, zlato.“ Zavěsila.

Iona se znovu posadí a zvedne tužku. Naváže, kde skončila, a pustí se do překladu zbývajících pasáže, tentokrát s naléhavější energií. Slova se z ní řinou na stránku.

Jedna vlnka ve zpěněném moři a středem té bouře jsem byl já. Skrz zakouřený zvuk a vír točících se světél jsem si všiml, že

někteří studenti zapálili svíčky a zapalovače, aby podrželi text mé písně. Diskotéková světla potemněla. Cítili jsme tu vlnu zvuku, všichni spojení naší hudbou. Bylo to nezapomenutelné! Dokonalost! A ona přímo uprostřed! Zničehonic vypadla elektřina a dvojité dveře vzadu sálu se rozletěly. Policie. Ted' už tu byl jen křik v temnotě. Zhasla všechna světla, cítil jsem, jak se ke mně někdo ve tmě vrhl. Hubené paže Mu mne našly v černotě, její měkké tváře vedle mého obličeje a její studené ruce pevně kolem mého pasu. A mezi sirénami a v chaosu ve tmě mi zakřičela do ucha „Tiene, já půjdu s tebou, když tě policie odvede. Nenechám je, aby tě zatkli samotného!“ Svými rty jsem našel její. Ona, ta nejkřehčí dívka, nejodvážnější ze všech, tu stála a čekala, až ji seberou se mnou. Po chvíli, která se zdála jako celá věčnost, se světla znovu rozsvítila, místo bylo tiché a policie byla pryč. Už tu nezbylo mnoho lidí a vedoucí kavárny byl úplně zděšený, ale nám to bylo u prdele. Začali jsme znovu hrát. Postupně se do sálu vracelo víc a víc lidí. Hráli jsme až do dnešního rána, ještě náruživěji než před tím. Vrátili jsme se do mojí garsonky (naštěstí jsem si ustlal). Před chvílí odešla na hodinu. Nemůžu se jí nabažit.

Iona odloží tužku a zadívá se na vzdálený temnějící obzor. Slyší, jak dole na trhu nákladáky nakládají neprodanou zeleninu ze stánků, prodavači před koncem dne stále vyvolávají a pokřikují na davy a v restauracích řinčí hrnce a pánve, jak připravují večeře. Ale jediné, co opravdu vidí a slyší, je čínská kapela na osvětleném pódiu, hráči pohazují tmavými vlasy a s každým dramatickým přechodem a zakvílením elektrické kytary přivádějí dav k šílenství. A pak se dívka v bílých šatech protlačí až do přední řady, zpívá a křičí... a po koncertě, co pak? Možná siluety dvou milenců, vlasy vlhké potem, kůže stále zářící neonovými barvami disko světél. Oba dva stydliví, oba dva nadšení. Ionin obraz se rozestře. Hudba a láska – o tom přeci mládí je! Zničehonic začne být neklidná, už nevydrží sedět na židli. Má dojem, že její tělo někdo nalil jako mokrá beton do formy – už je ve svém pohodlném malém vězení příliš dlouho. Vypne počítač. Nejlepší bude jít ven.

6 LONDÝN, DUBEN 2013

Iona se proplétá davy na White Lion Street, přechází k Upper Street, míjí stanici metra Angel a míří ke svému oblíbenému parku – Duncan Terrace Garden. Jiskry Kublaj Ťienových slov v ní září, jako by i ona procházela světem s tělem i duší pubertáka. Nedávno jí bylo jednatřicet, ale vypadá mladší. Letným pohledem by nikdo nepoznal, že je dítětem jara roku 1982, kdy byla Británie ve válce s Argentinou o Falklandské ostrovy a Ronald Reagan se stal prezidentem Spojených států. Narodila se, stále si myslí, že poněkud nepravděpodobně, Michalovi a Bethan Kirkpatrickovým na Isle of Mull ve Skotsku. Byla druhou dívkou v rodině a její rodiče si navzdory osudu přáli kluka. Den po Ionině narození vypukla válka. Zatímco mladá matka koupala novorozeně, krmila ji a chovala v náručí, otec v obýváku držel prastaré rádio přilepené k uchu a poslouchal proslovy Margaret Thatcherové. Byl až fanaticky přesvědčen, že se Británie ocitá na pokraji třetí světové války. Shromažďoval konzervy fazolí, luštěnin, rajčat a hrášků. Kredence byly plné krabic s těstovinami a kartonů trvanlivého mléka. Měl obavy. Ale byl připraven. Žádná válka však nepřišla a Iona vyrostla. Místo toho, aby se rozpustila v ohni Armageddonu, stalo se z ní hubené dítě s nohama do x a rozcuchanými vlasy.

Celé její dětství sestávalo z čekání, toulání se a příslibu toho, co leží za mořem. Postávala na pláži na Isle of Mull a dívala se přes tmavě fialový průliv na hornatý obrys ostrova naproti – Isle of Iona, jehož rozmazaná silueta se vynořovala v dálce. Isle of Mull, po kterém se její nohy dennodenně toulaly, neskýtal pro Ionu Kirkpatrickovou žádná překvapení, ale vzdálený namodralý ostrůvek ji okouzloval. Místo, po kterém byla Iona pojmenována, bylo pro ni stále neznámé. Ostrované o něm mluvili šeptem, „magický“ říkali, místo, o kterém se sní, místo, po kterém se touží. Ale nikdy tam nevkočila. V zimě se zdál být dál jako rozmazaná

hnědá loď za pěnou vln; v létě zeleně zářil oproti zřídkaždy modré obloze.

Její rodiče strávili na Isle of Iona líbánky a ustavičně mluvili o tom, že se tam jednou vrátí. Ale měli stále moc práce. A jak roky postupovaly, stala se z vyprávění o ostrově jakási bájná pověst. Zdálo se, že s každým převyprávěním se mění, jak otec přikrášloval a přeháněl, až se pravda – ať už byla původně jakákoli – vnořila do víru mladických představ, stejně divokých jako samo moře. Možná jedné noci viděli z okna hotelu delfiny a možná tam jednou prožijí svůj duchod. Ale Iona si nikdy nebyla jista, čemu má věřit, a máma se na ni vždy jen tajuplně usmála.

Roky dospívání jí na ostrově ubíhaly v tichosti až do dne, kdy odjela se dvěma kufry pryč. Toho roku jí bylo sedmnáct. Stále si pamatuje to ráno pozdního srpna, kdy nasedla na trajekt a odjela z Isle of Mull na vysokou školu. Její máma stála u břehu, mávala a usmívala se, její otec, jako obvykle, stál o kus v pozadí bez jakéhokoli gesta. Nerad před ženami dával najevo emoce. Její setra Nella opustila rodinu už před dobře deseti měsíci a teď byla daleko v Rusku. Jak trajekt vyrazil, zvedl se vítr. Najednou Iona zaslechla přes poryvy větru otcova slova. „Piš mi pohledy, Iono. Nezapomeneš?!“ Zadívala se na svého šedovlasého otce a na drobnou matku. Otec byl červený v obličeji – že by předchozí noc pil do ranních hodin? Možná tak vypadal vždy. Hubené paže držel ve vzduchu a celé jeho tělo jako by se třásl a klepalo v neviditelném větru. Vypadal smutně a slabě. Zničehonic se jí sevřelo hrdlo. Instinktivně chytila prsty zábradlí, vystrčila bradu a vyloudila na tváři úsměv. Nechtěla, aby ji rodiče viděli jakkoli trpět. Byla by to slabost, známka nerozhodnosti a nedospělosti. Koneckonců přece odjakživa chtěla to místo opustit. Cožpak už z něj nevyrostla? Loď mířila k Obanu, největšímu městu v okolí jejich ostrova, odkud pojede vlakem. Jak se tak dívala na stále menší a menší postavy rodičů na břehu, vytryskly jí slzy. Vlny se plazily kolem jako bělohřbeté zelené ještěrky a vinuly se jedna pod druhou. Otočila se a sledovala, jak se pevnina monotónně blíží s každým zhoupnutím lodi. Její slzy byly rázem slzy štěstí, koulely se jí po tváři a nechávaly se osušit větrem.

Když o roky později myslí Iona na otce, vybaví se jí v mysli obraz muže volajícího na ni skrz šum větru. Je to obraz muže, jehož tělo sice již zestárló, ale stále si uchovává mladistvou energii a šlachovitou mužnost, je však zlomený obyčejností a osamělostí ostrovního života. Ústa má otevřená ve výkřiku, ale zvuk jeho hlasu neslyší. Jako políčko z němého černobílého filmu. Celá se při té představě otřese. Když se na ně teď dívá, nedokáže uvěřit, že by mezi jejími rodiči byla kdy jakákoli jiskra lásky. Možná když se narodila její starší sestra, Nella. Ale má dojem, že v době, kdy měli ji – nehodu, vetřelce – byla už jiskra dávno vyčerpána. Jak loď vyplouvala z přístavu, cítila naprostou svobodu a složité pocity z rodičů nechala za sebou. A teď, i přes ozvěny minulosti, se stále cítí svobodná. Svobodná a otevřená světu možností. Světu za hranicemi ostrova obklopeného vězením temných vln bičovaných divokým větrem.

7 LINCOLNSHIRE, ÚNOR 2012

Ranní návštěva sestřičky Ťiena vzbudí. Otevře oči a spatří svůj deník otevřený na polštáři vedle sebe. Pero stále drží volně v ruce. Slyší déšť. Další deštivé midlandské ráno v Linconshirské psychiatrické léčebně. Dnes na něj ale čeká překvapení. Sestřička mu nepřináší jen léky a vodu, ale zároveň podává Ťienovi dopis.

Je to první věc, která za tu dobu, co tu je, dorazila z vnějšího světa. Neposkvrněná obálka z tlustého bílého pergamenu s vystouplým zlatým emblémem Buckinghamského paláce v levém horním rohu, jehož adresa zanechala drobné prolákliny v papíru. Tohle bylo opravdu vznešené. Netušil, že je v těchhle koutech světa kaligrafie natolik rozvinutá. Roztrhne obálku a srdce mu buší očekáváním. Zvláštní: uvnitř je jeho vlastní dopis královně a malá kartička. Píše se na ní:

BUCKINGHAMSKÝ PALÁC

Berte laskavě na vědomí: kdokoli, kdo si přeje komunikovat s jejím Veličenstvem, nechť směřuje svou korespondenci její Dvorní dámě na adrese Hrad Windsor, Berkshire SL4, 1NJ a přiloží poštovní známku.

Ťien se zamračí. Proč nemůže někdo z Buckinghamského paláce přeposlat jeho dopis oficiální Dvorní dámě? Jaký má smysl posílat unaveného, klopýtajícího nigerijského pošťáka až sem do města lady Thatcherové, jen aby mu dali instrukce ke komunikaci s královnou? Naprosto neefektivní byrokratická sračka. I přesto Ťien přestane nadávat a vyžádá si od sestry dva listy papíru. Načrtne druhý dopis královně.

*Dvorní dámě
Hrad Windsor
Berkshire SL4, 1NJ*

*Vaše Veličenstvo,
začátkem měsíce jsem Vám zaslal dopis datovaný k 1.únoru, který se vrátil, pravděpodobně Vámi nepřečtený. Ale nevzdám se, potřebuji, abyste vyslechla můj příběh, a naléhavě potřebuji Vaši pomoc.*

Vaše Veličenstvo, jelikož Vám píši z blázince, budete si možná myslet, že nejsem hoden vašeho času a trpělivosti. Ale jsem přičetný a při smyslech. Daří se mi nebrat ty léky pro blázny. Možná o těch lécích nic nevíte, ale radím Vám, drahá královno, jestli se kdykoli dostanete do potíží, rozhodně si neberte „Spredee“ ani „Darvon“. Tvrdí mi, že tyhle sračky mi ulehčí od úzkosti a uklidní mne. Ale já nechci být klidný, Vaše Veličenstvo! Cítím se velmi neklidný! Píšu Vám ve vážné záležitosti. Prosím, přečtěte si můj první dopis.

Nezbývá už žádný čas, Vaše Veličenstvo, zítra mi vyprší vízum, a jelikož se rozhodli, že nevěří, že trpím psychickou poruchou, odevzdají mne pohraniční stráži! Vysvětloval jsem jim, že pokud mne pošlou zpět do Číny, budu jen dalším uvězněným umělcem. Takže Vaše Veličenstvo musí zakročit! Jste teď moje Nüwa, naše starodávná čínská bohyně, která opravila strop nebes a zachránila celé lidstvo. Žena je vždy silnější než muž, vím to.

V neposlední řadě, ještě jedna věc, nejdražší královno. Když jste byla roku 1986 na návštěvě v Číně, setkala jsem se s mým otcem. Mám fotografii, kterou mi dal, když jsem byl malý, Seděl

za Teng Siao-pchingem, ale jsem si jist, že si jeho obličej nebudete pamatovat. V každém případě je mé telefonní číslo sem 01498 67803, je to číslo na recepci, ale když budou vědět, že volá Vaše Veličenstvo, budou to muset brát vážně.

Srdečně,

Kublaj Ťien

P.S. Pokud jste se již rozhodla, že mi nepomůžete, mohla byste mi, prosím, navrátit mé CD? Moje album je jediný důkaz mých úspěchů, jaký v cizí zemi mám.

8 LINCOLNSHIRE, ÚNOR 2012

V průběhu zápasení s psanou angličtinou se Ťien spřátelí se sestřičkou. Beth je silnější, přátelská třicátnice s jemnými blondatými vlasy. Vypráví mu, že má vlastní spojení s Čínou - její otec pracuje pro farmaceutickou firmu, která většinu svých produktů exportuje do Číny. Sice stěží vytáhla paty z Lincolnshireu, ale vykládá mu, že jednoho dne pojede do Číny. Chce si „projít Velkou čínskou zeď“ a naučit se tai chi“. Ťiena to nepřesvědčí.

Dnes ho pozdravila otázkou.

„Dobré ráno, Kublaj Ťiene, nechceš mi o sobě něco povědět? Co třeba o své rodině? Máš v Číně manželku?“ Nakloní se blíže. „Kublaj Ťiene?“

„Manželku?“ zopakuje tupě.

Zvědavě se na něj zadívá, hlavu zlehka nakloněnou na stranu, jako by ho pobízela, ať pokračuje.

Ťien je zmatený. Manželku? Sklesle zavrtí hlavou.

„Nejsi ženatý? A máš přítelkyni?“ Žena zaváhá. Ťien se usměje a znovu zavrtí hlavou. Už nemám, pomyslí si.

Bylo to začátkem jeho třetího ročníku na vysoké, dvacet jedna let před jeho lincolnshirským životem. Univerzita zorganizovala volejbalový zápas, aby přivítala studenty v novém semestru. Seděli na úzkém betonovém obrubníku u hřiště, sledovali zápas a cucali kandovaný cukr na tyčce. Dívka sedící vedle něj byla hubená a malá, ale měla na sobě obří pánskou košili. Světle modrou s velikou kapsou na levém prsu. Když zafoukal vítr, košile se nafoukla jako velký modrý balón připravený k odletu.

„Odkud máš tu košili?“ zeptal se Ťien.

„Je mého otce,“ odvětila. „Ráda nosím pánské košile.“ Usmála se a odhalila řadu dokonalých zubů s mezerou mezi předními – jako dva perleťové sloupky.

Možná to byl ten první dojem mezery mezi dívčínými zuby,

tak krásné a milé Ťienovým očím, nebo její vzdouvající se košile, která odhalovala tak málo, ale ať to bylo cokoli, začínal ji mít rád. Byla zrovna přestávka v zápase a oni společně v tichosti sledovali, jak hráči odcházejí z hřiště do šaten. Pak se na Ťiena otočila, vteřinu se na něj zvědavě dívala a pak řekla:

„Víš, že vypadáš jako člověk pekingský?“ zasmála se. „Člověk pekingský, který žil v jeskyních před milionem let!“ Otočila se po zvuku z druhé strany hřiště a zeptala se: „Na jakém jsi oboru?“

„Historie,“ odpověděl Ťien nejistě.

Když to uslyšela, rozesmála se ještě víc. „Tak to sedí!“ Smíchy se rozkašlala.

Ťien byl zaražený. Neměl sebemenší radost z toho, že vypadá jako člověk pekingský. „Tak ošklivý nejsem! Navíc člověk pekingský nebyl ani člověk, nebyl dokonce ani rodu *Homo sapiens*!“

„Ale podívej.“ Dívka přejela měkkým prstem Ťienovi po čelisti a on se zachvěl. „Podívej, tvoje linie čelisti a stavba kostí jsou přesně jako ta zkamenělá hlava, kterou jsem kdysi viděla v muzeu. Pamatuji si to dobře – měl mohutnou čelist, přesně jako ty, a čelo stejně prudce zkosené!“ Ťien se nemohl než usmát nad její vytrvalostí; být přirovnán k domnělému prapůvodnímu předkovi všech Číňanů přece nemůže být tak zlé.

„Ty jsi na jakém oboru?“ Ťien se zadíval na mezeru mezi dívčínými zuby.

„Literatura,“ odpověděla a rázem zvážněla. „Západní literatura.“

Ťien si těch pár dní po volejbalovém zápase dobře pamatoval – vyhlížel ji na přednáškách a na kampusu a dokonce ji nacytil, jak se na něj dívá přes místnost. Přiznala se mu ke své mírné posedlosti člověkem pekingským už od střední školy. Stejně jako ostatní studenti, musela v hodinách dějepisu odříkávat fakta o původních primátech, obzvlášť o člověku pekingském: „...žil před 750 000 lety, a ačkoli byl velmi primitivní, už věděl, jak v jeskyni zacházet s ohněm a nástroji.“ Vyprávěla Ťienovi o svém výletu do muzea v pekingské Čou-kchou-tien – do původní jeskyně, kde byly nalezeny zkameněliny člověka pekingského – a jak stála uprostřed veliké, prázdné expozice a dívala se na lebku. Byla jako